

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางการเมืองการปกครอง กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กในจังหวัดกำแพงเพชรจำนวนทั้งสิ้น 176 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบปลายปิด (Close-ended question) และแบบปลายเปิด (Open-ended) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าต่ำสุด (Minimum), ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson ' s Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 16 ตัว คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้จากการประกอบอาชีพรอง การดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล การดำรงตำแหน่งย้อนหลัง ระยะเวลาในการทำงาน พื้นที่ทางการเกษตร การได้รับข่าวสารทางการเกษตร ช่องทางในการได้รับข่าวสารทางการเกษตร การได้รับการฝึกอบรมหรือการประชุมเกี่ยวกับทางการเกษตร การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ กับตัวแปรตาม คือ บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ในจังหวัดกำแพงเพชร และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบหลายขั้นตอน (Stepwise method) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ จำนวน 159 คน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 90.34

อายุของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.59 อายุต่ำสุด 26 ปี สูงสุด 68 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 45.3 ปี

สถานภาพสมรสของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า มีสถานภาพ แต่งงาน คิดเป็นร้อยละ 93.18

ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่ามีการศึกษา ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.88

อาชีพหลักของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า มีอาชีพทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 84.10

รายได้จากอาชีพหลักของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า มีรายได้ 50,001 – 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 29.55

อาชีพรองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่าไม่มีการประกอบอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 53.98

รายได้จากอาชีพรองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า มีรายได้ 10,001 – 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 62.96

การดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 80.12

สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคมในอดีตของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 70.45

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 2.1 – 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.77

พื้นที่ทางการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า มีพื้นที่ทางการเกษตร 21 - 40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.78

การได้รับข่าวสารด้านการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.54

แหล่งข่าวสารและความรู้ด้านการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า ได้รับข่าวสารและความรู้ด้านการเกษตรจากโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.52 คะแนน

การรับการฝึกอบรมหรือประชุมเกี่ยวกับการเกษตร จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเคยรับการฝึกอบรมหรือการประชุมเกี่ยวกับการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 91.45

การติดต่อและได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร จากการศึกษาพบว่า เคยรับการติดต่อและได้รับคำแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 90.91

2. ข้อมูลด้านบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนา ด้านการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ระดับของการมีบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรพบว่า ระดับของบทบาทในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.14 ระดับของบทบาทในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.23 รวมทั้งระดับของบทบาทในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.17

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการ ปกครองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการ
ปกครองของบทบาทในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุ พบว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน

ตำบล ในจังหวัดกำแพงเพชร และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร จะมีผลต่อบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณร้อยละ 14.1 โดยการได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถพยากรณ์บทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายได้จากอาชีพหลักสามารถพยากรณ์บทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังนี้

บทบาทในการวางแผนฯ = 26.093 + 0.478 การได้รับการติดต่อและแนะนำ + 0.00001391 รายได้จากอาชีพหลัก + 1.200 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองของบทบาทในการนำแผนการพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุ พบว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทในการนำแผนการพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกำแพงเพชร และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ได้แก่ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จะมีผลต่อบทบาทในการนำแผนการพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณร้อยละ 17.0 โดยรายได้จากอาชีพหลักพยากรณ์บทบาทในการนำแผนการพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถ

พยากรณ์บทบาทในการนำแผนการพัฒนากศการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุบทบาทในการวางแผนพัฒนากศการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังนี้

บทบาทในการดำเนินงาน = $12.672 + 0.404$ การได้รับการติดต่อและแนะนำ
 $+ 0.000005316$ รายได้จากอาชีพหลัก $+ 0.896$ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การปกครองของบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนากศการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุ พบว่าตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร คือ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนากศการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ คือ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร จะมีผลต่อบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนากศการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณร้อยละ 4.6 โดยการได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สามารถพยากรณ์บทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนากศการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนากศการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังนี้

บทบาทในติดตามและประเมินผล = $11.895 + 0.235$ การได้รับการติดต่อและแนะนำ

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและเมืองการปกครองของบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนากศการเกษตร

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุ พบว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร และการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ได้แก่ การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จะมีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ประมาณร้อยละ 15.5 โดยการได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และรายได้จากอาชีพหลักพยากรณ์บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถพยากรณ์บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ได้ดังนี้

บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร = $50.022 + 1.075$ การได้รับการติดต่อและแนะนำ + 0.00002318 รายได้จากอาชีพหลัก + 2.199 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

4.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ ของสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร

4.1 ระดับความรุนแรงของปัญหา และอุปสรรค ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาระดับของปัญหา อุปสรรค และความต้องการ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในด้านงบประมาณไม่เพียงพออยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 2.67 และปัญหา และอุปสรรคในด้านการก้าวข้ามหน้าที่การทำงานซึ่งกันและกันภายใน อบต. มีความรุนแรงของปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดเท่ากับ 1.32 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.32

4.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

พบว่า เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาและสนับสนุนการเกษตรอย่างเพียงพอ เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ใช้ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตำบล เช่น การก่อสร้างถนน ก่อสร้างประปาหมู่บ้าน ขุดลอกคลองสาธารณะภายในตำบล เป็นต้น และเกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลมีความยากจน และมีปัญหาหนี้สิน สาเหตุมาจากการขาดความรู้ด้านการจัดการทางการเกษตรอย่างแท้จริง คือ ขาดการวางแผนในการเพาะปลูก รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญทางด้านเกษตร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางรายขาดความรู้ทางการเกษตร เนื่องจากไม่ได้เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพทางการเกษตรจึงไม่เข้าใจสภาพปัญหาของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

พบว่า ในองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาทางการเกษตรให้มากขึ้น โดยดูจากตามความเหมาะสมของปัญหาทางการเกษตรของตำบล ในขณะนั้น ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรให้มากขึ้น ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด เป็นต้น และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเพิ่มบุคลากรทางการเกษตรในระดับท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถ ตระหนักในหน้าที่ในการพัฒนาการเกษตร ควรมีการจัดการอบรมวิธีการดำเนินงาน และให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งให้มีการศึกษาสภาพปัญหาทางการเกษตรภายในตำบลก่อนมีการทำแผนพัฒนาการเกษตร เพราะจะสามารถแก้ปัญหาทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยดังนี้

เพื่อศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัย

ทางการเมืองการปกครอง กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1.บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนพัฒนาการเกษตรพัฒนาการเกษตร จากการศึกษาพบว่า ระดับของบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.14 โดยมีการร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 รองลงมาเป็นการร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 แสดงว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทที่ถูกกำหนดไว้(Prescribed Role) คือ การได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปีและ 3 ปี เนื่องจากแผนพัฒนาตำบลต้องผ่านการเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนมีการนำไปใช้ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารแผนพัฒนาการเกษตร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1.64 แสดงว่า การจัดทำเอกสารแผนพัฒนาการนั้น ไม่ได้เป็นหน้าที่หลักที่จะต้องดำเนินการของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงาน จากการศึกษาพบว่า ระดับของบทบาทในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.13 โดยคะแนนการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรมีค่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 รองลงมาเป็นการได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.35 แสดงว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมและผลักดันในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้อื่นในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร จึงเป็นการทำให้เกษตรกรเกิดความสนใจในแผนพัฒนาการเกษตรของตำบล เพราะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเปรียบเสมือนกับตัวแทนชุมชน เป็นที่เคารพนับถือ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนในตำบล ซึ่งเป็นการปฏิบัติตนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับนั้น เป็นตามหลักทฤษฎีบทบาทของโฮมมันน์ คือ บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ จะเห็นได้ว่าการแสดงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแท้จริง ทั้งบทบาทภายนอกสภาที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนให้กิจกรรมทางการเกษตรในตำบลดำเนินกิจกรรมที่

เหมาะสม และบทบาทภายในสภาที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่นิติบัญญัติ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ ปรีชา(2541) ที่พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำปาง มีบทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมภาคประชาชน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การแสดงบทบาทและการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามทฤษฎีบทบาทแนวโครงสร้างนิยม คือ บทบาทนั้นมาจากกฎเกณฑ์ในสังคม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องแสดงออกทางบทบาทการช่วยเหลือสังคม และทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชนในท้องถิ่นตามกรอบของกฎหมาย และกรอบความรู้สึกรู้สึกจากประชาชนที่กำหนด ดังที่ ปราณี (2533: 5-6) สรุปไว้ว่า บุคคลอื่นให้ความสำคัญหวังไว้ว่าอย่างไรบทบาทนั้น บทบาทจะเป็นจริงได้ก็ต้องเป็นการแสดงออกจากผู้ที่ถูกคาดหวัง

3. บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการติดตามประเมินผลการพัฒนาการเกษตร จากการศึกษาพบว่า ระดับของบทบาทในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.09 โดยคะแนนการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลแผนงานและโครงการทางด้านเกษตรมีค่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 รองลงมาเป็น การตรวจความพึงพอใจของเกษตรกรระหว่างการดำเนินงานตามแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ซึ่งสอดคล้องกับ แสดงว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหลังจากได้มีการวางแผนการพัฒนาการเกษตร และนำแผนพัฒนาการเกษตรไปดำเนินงานแล้วนั้น ยังมีการติดตามผลลัพธ์ที่ได้จากการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปดำเนินการ แต่ยังคงขาดการนำผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาแล้วมาปรับปรุงให้ดีขึ้น จึงควรมีการนำผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาแล้วมาเสนอเข้าที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

4. จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองของบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตร จากการศึกษาพบว่า การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกำแพงเพชร โดยการได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีความสัมพันธ์

กับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ นภาพร (2549) ได้ศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดลำพูน พบว่า เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ที่ได้รับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับทางเกษตร ได้แก่ เรื่อง ลำไย เรื่องปุยชีวภาพ คูงานโครงการหลวง และการอบรมด้านการเกษตรในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรดีขึ้นในด้านการวางแผนโครงการ

รายได้จากอาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย (2542) ได้ศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ สอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความพร้อมในด้านฐานะและการเงินเท่าที่ควร จึงส่งผลต่อการแสดงบทบาทในด้านต่าง ๆ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ ธนวัฒน์ (2546) ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแสดงบทบาทและหน้าที่ภาพรวมได้ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองของบทบาทในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลัก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการนำแผนการพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการนำแผนการพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณี (2545) พบว่าเกษตรกรต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การเพิ่มพูนความรู้ เทคนิค

วิธีการ ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาปริมาณและคุณภาพสินค้าด้านการเกษตร ตลอดจนการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรอีกด้วย

รายได้จากอาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา (2548) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้น้อยจะส่งผลต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้สูง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ มนต์ (2543) ได้แสดงความคิดเห็นซึ่งค้นพบจากการวิจัยไว้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เพียงพอ นั้น จะเป็นปัญหาต่อการแสดงบทบาท กล่าวคือจะกลายเป็นผู้มีปัญหาการขาดความคิดริเริ่ม และจะเป็นผู้ที่ขาดการแสดงความคิดเห็นในการประชุม แม้ความเห็นจะไม่ได้ระบุถึงผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้นไว้ แต่จากผลการศึกษาทำให้เกิดความเป็นห่วงในระยะยาวมากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการปรับปรุงบทบาทของตนเองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่เกิดขึ้น จากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2542 เพราะการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการ แต่การขาดความรู้ของบุคลากรในครั้งนี้อยู่เป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจสำหรับการนำไปพัฒนาความสามารถของบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีศักยภาพที่ดีสอดคล้องกับระยะเวลาที่แผนและขั้นตอนกำหนดไว้

6.จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองของบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาพบว่า การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร (2545) ศึกษาบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับการอบรมหรือการแนะนำจากเจ้าหน้าที่เรื่องความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจะทำให้สมาชิกที่เป็นสตรีของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการแสดงออกในด้านบทบาทการพัฒนาการเกษตรที่สูงขึ้น

7.จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองของบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรจากการศึกษา พบว่า การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รายได้จากอาชีพหลักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ ยง (2527) ศึกษาไว้ว่าประสิทธิภาพของสภาตำบลขึ้นอยู่กับ ระดับความรู้และการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การได้รับการติดต่อและแนะนำเกี่ยวกับการเกษตรจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ ระดม (2541) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารและจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นในจังหวัดน่าน พบว่า จำนวนครั้งที่สมาชิกผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมกิจกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับกลุ่มประชาคมตำบล NGO หรืออื่นๆ ทำให้ผู้บริหารได้รับรู้ รับทราบ และมีความเข้าใจ เห็นความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

รายได้จากอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ สนิท (2546) ได้ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของกลุ่มประชากรมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงจะมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยขอเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ควรประสานงานและติดต่อกันมากกว่านี้ คือ ควรจะมีการนัดปรึกษากันในเรื่องการพัฒนาการเกษตรของตำบล เนื่องจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลจะเป็นฝ่ายสำรวจข้อมูลทางการเกษตรของตำบล แล้วทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะ

เป็นฝ่ายสนับสนุน หากมีการประสานงานกันที่ดีจะเป็นการช่วยเหลือการเกษตรได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ประธานและคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล ต้องมีการประสานงานกันมากกว่านี้ เนื่องจากในบางครั้งประธานศูนย์และคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลยังไม่ทราบถึงหน้าที่และบทบาทของตนเอง ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ต้องเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร อาจใช้วิธีการจัดการประชุมให้บ่อยครั้งขึ้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการอบรมให้ผู้ที่ดำเนินงานพัฒนาการเกษตรภายในตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาการเกษตร เพื่อนำไปปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. การเขียนโครงการเพื่อเสนอของบประมาณต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเสนอโครงการก่อนเดือนสิงหาคม เพื่อที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะได้ทำการบรรจุลงในแผนพัฒนาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลควรที่จะให้ความสำคัญกับโครงการเกี่ยวกับทางด้านการเกษตร เพราะประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาปฏิบัติให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ควรมีการสาธิตการกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ใช้จ่ายมาแมลงโดยใช้สารธรรมชาติ ให้การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรหาอาชีพที่มั่นคงมีงานทำตลอดไป ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตให้มากขึ้น ขยายการผลิตเพิ่มผลผลิต ควรจัดให้มีระบบเงินกู้ภายในกลุ่มเกษตรกร และการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการเกษตรให้เกษตรกรกู้ยืมในฤดูกาลผลิต

5. ด้านบทบาทการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการผลักดันให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับอบต. เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการทำการเกษตร การเผยแพร่ข่าวสาร การประสานความร่วมมือระหว่างอบต. กับเกษตรกรในตำบล และต้องให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควรมีการจัดให้มีกิจกรรม อบรม, สัมมนาพบปะกับเกษตรกรในตำบล เพื่อรับทราบปัญหาต่างๆ ทางด้านการเกษตรของเกษตรกร

6. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของทางการเกษตรภายในตำบลและให้อบต.เข้าไปร่วมสนับสนุนกิจกรรมด้านการเกษตรและด้านอื่น ๆ ควรจัดงบประมาณช่วยเหลือและออกตรวจสภาพปัญหาของเกษตรกรอยู่เสมอ ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการสาธารณสุขโรคแก่เกษตรกร ให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง แนะนำอาชีพที่เหมาะสม ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต

7.องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรหลังฤดูการเก็บเกี่ยว เช่น การฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ และให้ความรู้ด้านวิชาการ ส่งเสริมการผลิตและการปลูกพืชทดแทน ส่งเสริมการจำหน่ายช่วยเหลือเรื่องการตลาดรองรับสินค้าให้มีราคาที่ไม่ต่ำกว่าทุน ให้ องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนด้านการเงินแก่กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

8.องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดประชุมประเมินผลโครงการการพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงาน และทราบจุดอ่อน จุดแข็งของการเกษตรในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ให้ครอบคลุมทุกแง่มุม และบังเกิดผลดีแก่องค์การบริหารส่วนตำบล และเกษตรกรมากยิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเพิ่มเติมครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1.เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งถ้าได้มีการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายพื้นที่การวิจัยในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประสบกับปัญหาในเรื่องทางการเกษตรมากกว่าพื้นที่อื่นๆ

2.ในการศึกษารoundtable ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาทางด้านการเกษตร

3.ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในตำบลว่ามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด

4.ควรมีการศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาการเกษตร เพื่อเป็นการประเมินผลการดำเนินงานอีกทางหนึ่งด้วย

5.ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรภายในตำบล เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด เป็นต้น